

SOF-BULLETTINEN

SVERIGES
OLYMPIAHISTORIKERS
FÖRENING

Nr 4 * 1999 * FRÅN STARTEN NR 44 * ISSN 1104 - 7259

Ordförande:	Ture Widlund, Torsgatan 56, 113 37 Stockholm	08 - 341402
Vice Ordförande:	Owe Fröberg, Gammeltorpsväg 5 B, 155 30 Nykvarn	08-55247473
Kassör:	Olle Svensson, Brävallagatan 4, 113 36 Stockholm	08315829
Sekreterare:	Vidar Martinell, Myrstigen 4, 153 36 Järna	08-55171384
Vice sekreterare:	Björn Waldén, Skyttevägen 28 D, 133 36 Saltsjöbaden	08-7173058
Klubbmästare:	Carl Erik Eriksson, Box 44, 179 04 Färentuna	08-56042056
Redaktör SOF-Bulletinen:	Stig Nilsson, Hagenvägen 12 B, 142 65 Trångsund	08-6053282
SOKs Representant:	Björn Fohlin, Storängens Strandväg 20, 131 41 Nacka	08-7165132

OS-invigningar
sid. 18

**Ruttna äpplen inget
nytt inom IOK**
sid 4

Arne Borg
bäst sid.15

Aboriginerna
symbol för
Australien
Sid 3

**En resa till anti-
kens Olympia**
sid. 11

Organ för Sveriges
Olympiahistorikers
Förening (SOF)

Föreningen bildades
den 3 mars 1986

Ansvarig utgivare:

Ture Widlund

Utgivningsplan 1999

Nr	Utkom	Manusstopp
1	mars	10/2
2	juni	15/4
3	aug	15/7
4	nov	10/10

Redaktionen för SOF-Bulletinen pekar att tidningens artiklar och annan text inte nödvändigtvis behöver spegla SOFs uppfattning. Artiklarnas innehåll står helt för resp författarens räkning. Redaktionen förbehåller sig rätten att ändra i inkomna manuskript.

Adressbyte

SOF-medlemmar som flyttar till ny adress, var vänlig meddela SOF-ordföranden Ture Widlund detta. Adress se framsidan. Meddela även adressändring till SOK.

Nästa SOF-möte
Broncos Bar, Källaren
Tegnergatan 16

Leif Carlsson berättar om
boxning vid tre OS

Medarbetare

I detta nummer av SOF-Bulletinen har förutom redaktören Stig Nilsson följande personer medverkat, Ture Widlund, Sven, Plex Pettersson, Wolf Lyberg, Harald Tigerström och Amanda Creutzer.

Danska cykelförbundet kan uteslutas från VM och OS.

Orsaken är för hård bestraffning av dopade cyklister.

Den danske cyklisten Michael Möller har stängts av på två år för doping och det gillar inte det internationell cykelförbundet.

Högst ett års avstängning kräver UCI som annars hotar med att hindra danskarna att delta i VM och OS.

Detta är horribelt. Det rätta vore att inte låta cykeltävlingar ingå i OS, då man inte är villig att på allvar stoppa doping inom sporten.

Samtidigt kommer det rapporter från Kina att de nu tagit i med hårdhandskarna när det gäller dopade simmare. Fyra kinesiska simmare har avstängts i fyra år. Därmed har sex simmare stängts av under en månad. De två första stängdes av i två år men sedan har straffet blivit dubbelt så hårt. Alla har använt anabola steroider eller testosteron. Även simmarens tränare har stängts av.

Vi noterar med tillfredsställelse att fler dopade åker dit och vi tar inte så allvarligt på de fantasifulla bortförklaringar som idrottsmännen kommer med. Men fortfarande efterlyser vi samstämmighet och konsekvens mellan olika länder och olika idrotter. Vissa idrottsmän med höga halter av förbjudna preparat i kroppen har friats av sitt nationella förbund. Det är förödande för idrotten. Alla måste ta dopingproblemet på allvar. När man till och med konstaterat fusk på dopinglaboratoriet i Rom blir man betänksam.

Chocken kom väl i somras när Linford Christie och Merlene Ottey åkte fast. Förklaringen kan vara att det är omöjligt att i deras höga ålder hålla världsklass i sprint utan att tillgripa illegala hjälpmedel. Man frågar sig om de har dopat sig länge eller att det bara är för att tävlingarna numera innehåller så stora pengar.

IOK har också beslutat att inrätta en fristående dopingbyrå för att vidta kraftfulla insatser mot doping. Men därav har vi hittills inte sett något.

Rädslan för samhällets ingripande i civilrättsligt hänseende med upphävande av domar får inte bli ett hinder.

Idrotten måste bli en tävling mellan idrottsmän utan kemiska substanser.

För att Sverige skall hävda sig i den hårda konkurrensen behövs statligt stöd. Det statliga anslaget i budgeten stannade vid samma belopp som tidigare, 562 miljoner. Men idrotten förväntar sig ytterligare cirka 150 miljoner från överskottet från värdeautomaterna. Beslut om att detta skall gå till folkrörelserna togs redan för fem år sedan. Men varför dröjer beskedet.

Regeringen har dock föreslagit att fem miljoner från Svenska Spel som ett engångsbelopp skall reserveras för svensk medverkan i Olympiska Spelen och Paralympics i Sydney år 2000.

STIG NILSSON

Aboriginerna symbol för Sydney

Inför OS i Sydney har de annars så förtryckta aboriginerna blivit en symbol för Australien. Australierna hungrar efter en nationell identitet och historisk legitimitet. Det är därför de nu tar fram aboriginerna och skaffar sig vad de länge saknat.

Man har försökt plocka fram det mest australiska som finns. Det fick man se i TV när Sydney hälsade världens nationer välkomna efter förra spelen. I en ring av färgsprakande girlander reste sig på arenan ~~en grupp aboriginer~~. De var målade i ansiktet och blåste i sina didjeridoer. Runt dem karnevalsklädda figurer klädda dels i modern, dels i ursprunglig stil. De finns också med på OS-2000 symbolen tillsammans med tre bumeranger. Aboriginerna, som tidigare framställts som efterblivna vildar, har plötsligt upphöjts till Australiens främsta minnesmärke.

För de äldre australierna var England moder jord och till Australien deporterades man eller sökte sig dit då det saknades jobb i England. Australien har en trist historia och det är svårt att utveckla en nationell kultur i landet. Det var här aboriginerna togs till nåder. Den nationella estetiken har utvecklats ur aboriginernas förbindelse med naturens själ. Vilden skulle visa vägen mot framtiden och utveckla en ursprunglig vit australisk kultur. Främst för att visa Australiens kulturella självständighet gentemot de europeiska länderna, främst England.

Situationen för aboriginerna är märklig. Samtidigt som de saknade mänskliga rättigheter och utsattes för folk mord har de blivit Australiens nya symbol. Många har bekymrat sig för aboriginernas öde, medan andra anser att det daltas för mycket med ursprungsbefolkningen. Aboriginerna har nu börjat göra anspråk på land och skapat en internationell konströrelse. När man i dag talar om aboriginerna omnämns de ibland som landets vårdare, men man är noga med att framhålla att Australien är ett terra nullius, som betyder land ägt av ingen. Man anser att aboriginerna inte kan äga land då de är nomader. Aboriginerna tillhör landet men landet tillhör inte aboriginerna. Terra nullius-doktrinen upphörde 1992. Australien skulle bli det vita drömlandet och en ekonomisk supermakt.

Men när ridån går upp för spelen 2000 fylls världens TV-rutor med aborginska symboler. Men även nu förnekas aboriginerna fullt människovärde. Australierna har förvandlat aboriginerna till souvenirer från Old Australien.

Under 1800-talet massakrerade man aboriginerna, under 1900-talet stal man dera barn. De har sedan förpassats till museum.

Minnen från Salt Lake City

USAs Olympiska Kommité anordnade den 27-28 augusti 1999 ett träff i Salt Palace, Salt Lake City inför vinterspelen 2002. Många souvenirer såldes där även minnen från de första spelen i Aten 1896.

Där visades vinnar-medaljer, deltagarmedaljer, märken, souvenirer, program, biljetter posters m m. Minnesmynt och frimärken såldes där. Information kan du få från OCUS, Linda Luchetti, 257 East 200 South, Suite 1000, Salt Lake City, Utah 84111-2066. Tel: 801-212-2909. Fax 801-212-2929.

European Youth Olympic Days

European Youth Olympic Days genomfördes i Esbjerg, Danmark den 11-15 juli 1999, Ryssland blev bästa nation med totalt 26 medaljer. Sverige kom på sjätte plats med 9 medaljer.

Följande svenska ungdomar tog medaljer:

Guld: Philip Nossmy 110m häck

Carolina Klüft Höjdhopp

Ida Mattsson 100m frisim

Silver: Ida Mattsson 200m frisim

Brons: Maria Rendin Stavhopp

Emma Reinas 100m löpning

Flickor 4 x 100m frisim

Ida Mattsson 200m medley

Flickor 4 x 100m löpning

Jens Pettersson 100m ryggsim

EOC General Assembly

Vid EOCs 28e General Essembly i Prag den 11-13 november 1999 kommer SOK att representeras av Carl Gustav Anderberg, Gunilla Lindberg och Stefan Lindeberg.

Internationella Dragkampsförbundet och Internationella Wushu Förbundet har erhållit provincial recognition i IOK.

Internationella Karateförbundet har erhållit definitivt rekognosering och Internationella Schack och Internationella Bridgeförbundet har övergått från Recognized Organisation till Recognized Federation. Antalet Regonized Federations uppgår nu till 30 av vilka 7 är provisional.

“Ruttna äpplen“ inget nytt i IOK

“Inget nytt sker under solen“ heter det!

Många har i samband med turerna i den sk IOK-skandalen fått för sig att det är något mycket sällsynt i organisationens nära 105-åriga historia. Inte alls, men kanske måste vi förlika oss med att det inträffade är en företeelse som existerar i vårt moderna samhälle. Det finns alltid “ruttna äpplen“. Varför skulle IOK vara annorlunda “invärtes“ än de politiska organisationer så högt upp som på regeringsnivå?

Genom åren har det i IOK funnits 435 ledamöter (inte delegater som okunniga i medierna älskar att kalla dem). De har allt sedan kommitténs grundande 1894 omfattats med stor avund av dem som stått utanför men själva ansett sig böra höra hemma i församlingen.

IOK-ledamöterna har lämnat sin privilegierade ställning av i stort sett någon av följande orsaker:

- Dödsfall
- På egen begäran (démissioné)
- Utesluten (démissionnaire)
- “Utkastad“

Två tidigare USA-skandaler

I likhet med “affärerna“ kring Salt Lake City hade de tidigare största skandalerna i IOKs historia sin upprinnelse i USA.

Den första hade att göra med nazisterna och OS 1936. Berlin utsågs till värdstad 1931, under Weimarrepubliken; nazisterna kom till makten 1933. Nazisternas förföljelse av judar i Tyskland ledde i USA till protester mot att OS skulle hållas i Berlin. Bland dem som protesterade, och gjorde det med eftertryck, var amiralen Ernest Lee Jahncke, IOK-ledamot sedan 1927. Den fd biträdande ministern i The Navy Department hade inte varit särskilt aktiv i IOK och endast bevisat en session 1932 i Los Angeles.

Jahncke anslöt sig till bojkottrörelsen först efter att USAs olympiska kommitté hade beslutat att vara med i spelen 1936. I november 1935 skickade han kopia på ett brev till IOK-presidenten Baillet-Latour till New York Times, och där publicerades brevet innan det nått Baillet-Latour. IOK-presidenten blev rasande, inte bara för det utan också för den genomgående “snorkiga“ tonen och svarade:

“I och med att ni nämner de Coubertins namn - vilket förstås passar er utmärkt - har ni passerat gränsen eftersom den baron ni nu prisar med rätta i denna fråga råkar ha exakt samma uppfattning som jag själv och alla andra leda-

möter. Ni har i er okunnighet om olympiska frågor totalt misslett den amerikanska allmänheten. Ni har än mindre en aning om de problem som existerar i samband med OS 1936.“

Baillet-Latour uppmanade Jahncke att lämna in sin avskedsansökan. Amiralen vägrade med sessionen i Berlin 1936 röstade ut honom med 49-0 - inte ens den ende närvarande ledamoten från USA stödde honom.

*Robert Helmick, ledamot av IOK-styrelsen (exekutivkommittén) ordförande i USAs Olympiska Kommitté och president i Internationella Simförbundet (FINA) råkade riktigt i blåsväder hösten 1991. Det avslöjades att han i egenskap av advokat haft det dåliga omdömet att ta ut konsultarvode från företag som diskuterade avtal med den kommitté Helmick samtidigt företrädde. Det blev stora rubriker och IOK tillsatte en utredning. Den hann dock aldrig börja sitt arbete eftersom en hemlig amerikansk utredning, som överlämnades till IOK, sade allt.

Det var så uppenbart att Helmick skulle “åka dit“ att han själv lämnade in sin avskedsansökan, även om han samtidigt vidhöll att han under 30 år som idrottsledare aldrig gjort något felaktigt. .... Nu har han - förutom att han påstår sig ha blivit frikänd av USAs Olympiska Kommitté - agerat “angivare“ på ett utomordentligt smaklöst sätt.

“Personliga fördelar“

Den första verkliga skandalen i IOK inträffade redan 1910. Efter anmälan av en brittisk fd IOK-ledamot uteslöts argentinaren Manuel Quintana - utan att ha fått yttra sig. Skälet angavs vara, att han hade utnyttjat sitt ledamotskap till “personliga fördelar“. Den verkliga orsaken sägs dock ha varit, att Quintana 1908 avsåg att ordna egna Olympisk Spel i Buenos Aires. Det kunde Coubertin inte acceptera.

I IOKs handlingar finns tillägget Jr efter Quintana; därtill att han varit president i Argentina, senare att han var president son! I själva verket var han inte ens släkt med sin namne Manuel Quintana, Argentinas president 1904-06.

*Portugisen Saul Ferreira Pires vägrade 1960 betala hotellräkningen för sin fru och sina barn under OS-vistelsen i Rom. Han hävdade bestämt att han hade fullgjort sina förpliktelser gentemot hotellet. Det belopp Ferreira Pires betalat var så stort att det borde räckt även för familjen. Det tog en tremannagrupp ur IOK ett år att utreda fallet. Ferreira Pires uteslöts 1962.

*Marat Gramov Sovjetunionens sportminister, kom med i IOK 1988. När Sovjetunionen upplöstes vid utgången av 1991 vägrade IOK låta honom stå kvar om inte Ryssland anmälde honom som lämplig kandidat. Ryssland hade redan sagt ja till fortsatt ledamotskap för Vitalij Smirnov, men valde som andra ledamot en kompis till president Jeltsin

framför Gramov.

Gramov gjorde allt för att få stanna och var själv i Lausanne för att beveka Samaranch. Förgäves.

Betydelsefulla brev

Redan vid SOKs första session nämndes i protokollet möjligheten att "avsätta (dismiss) ledamöter"

- om de inte lämnat en årlig rapport
- om de inte vid behov sänt "reserv" till sessionen eller
- om de missat tre sessioner i rad

En förmildrande omständighet ansågs vara om ledamoten hörde av sig i förväg, skriftligen, och förklarade sitt uteblivande.

Kom ihåg att på "den gamla goda tiden" gällde det för en ledamot att ha gott om pengar och tid. Många veckor gick åt för t ex en ledamot i Japan eller Australien att med båt ta sig till Europa och tillbaka. Det var inte förrän 1981 IOK hade ekonomi som tillät att betala resor och upphålla för ledamöterna.

Kanske vårt kära postverk fick en idé till sin slogan "Ett brev betyder så mycket" när (om?) de hade läst olympisk historia.

*Brev måste ha betytt mycket för t ex brasilianaren Amalda Guinle, en affärsman i Rio som höll sig kvar 1923-61 och inte fanns med på en enda av de 36 sessioner som hölls under de 38 åren. Hans förklarande brev, deponerade i IOKs arkiv, räckte för att sluta karriären som hedersledamot. Brevledes tackade Brundage för Guinles insatser. Brevskrivning, kanske?!

* Redan 1907 hade en av de ursprungliga 13 stiftarna av IOK, Argentinas José Zubiaur, förklarats som "démissionarie", eftersom han missat samtliga sex sessioner dittills.

Därefter tycks brevskrivandet ha florerat eftersom liknande fall inte inträffar förrän 1952. Då måste nytillträdde IOK-presidenten Avery Brundage ha beslutat sig för att ta fram stora släggan. Vid sessionen i Helsingfors uteslöts:

- * Spanske greven de Vallelano, som saknats vid 18 sessioner sedan han visat upp sig vid invalet i Barcelona 1931;
- * Turkiets Atabinen, borta från 12 sessioner i rad;
- * Guatemalas celebre general Idigoras Fuentes, borta från 5 sessioner; och
- * Chiles Enrique Barbosa Baeza, som hade uteblivit vid 4 sessioner,

Som försvarande omständighet i deras fall uppgavs också,

att de inte hade svarat på ett enda av IOKs brev eller ens betalt sina medlemsavgifter.

I tidiga år uppgick årsavgiften till 50 schweizerfrance (CHF); 1980 hade den stigit till 300 CHF. Det var länge i stort sett den enda inkomsten IOK hade att leva av. Den största summan en ledamot varit skyldig är 1055 CHF. Med hot om indrivning (och därmed skadat anseende) hade alla att betala sina skulder till IOK innan de ansågs "fria".

Prinsen avgick

Den nuvarande kungen av Belgien, Albert, kom med i IOK 1958, som prins Albert av Liège. Han var bror till dåvarande kung Baudouin. Visst hade Albert missat tre raka sessioner, men han var på plats i Tokyo för OS och avgick där 8 oktober 1964. I en dyrgrip i IOK-arkivet, en anteckningsbok förd av dåvarande IOK-kanslern Otto Mayer, står mycket noga inskrivet "démissioné".

Det kan därför inte vara riktigt, som en tysk kollega påstår, att prinsens uteslutning berodde dels på tre missade sessioner, dels att han råkat göra "fauten" att önska landsmannen och cyklisten Rik Van Looy lycka till i OS 1964. Som proffs fick Van Looy naturligtvis inte starta i OS. Inte ens Brundage hade dock uteslutit en prins av blodet.

Tre missade sessioner behandlas numera tydligen högst olika:

- * Generalen Gadin i Sudan (en av de 1999 uteslutna) valdes in 1983 men försvann lika kvickt. Han deltog i en misslyckad statskupp i sitt land, satt i fängelse i fyra år och fick (kunde) inte meddela sig med yttervärden.
- * Bättre har det gått för kronprinsen i Saudi-Arabien, som först saknades vid fyra sessioner, fick en varning, var med en gång, men har nu "skolkat" tre gånger. Utan påföljd.
- * Även Bulgariens Ivan Slavkov fann nåd trots fyra missade sessioner. Han hade utreseförbud, anklagad för diverse "oegentligheter" i det land som i 35 år (1954-89) styrdes av hans svärfar (Todor Zjivkov).

Märklig regel

En annan tidig, fortfarande gällande regel säger, att en ledamot skall vara bosatt i sitt eget land. I det nya regelverket finns en något svårtolkad skrivning som tycks kunna klar t ex ambassadörer och landsflyktiga.

* Så har t ex den 1966 invalde Mohamed Mzali f d premiärminister i Tunisien, varit bosatt i Pari sedan han hals över huvud fick fly från sitt land. Han kan således inte med bästa vilja i världen sägas representera sitt land. Självaste Samarach bor ju inte i Spanien, men finns dock i Barcelona och sitt land åtminstone 35-40 gånger om året.

* Regeln gjorde, att ungraren Miklós Horthy jun försvann ur IOK. Han var son till Ungerns ultrakonservativa statsöverhuvud 1920-44. Efter kommunisternas maktövertagande förklarades Horthy jun persona non grata i hemlandet, sökte fristad i Vatikanen, men vägrade enbart lämna IOK trots att han formellt hade uteslutits 1948.

Det tragikomiska var att den italienske generalen Giorgio Vaccario fick i uppdrag att tala förstånd med Horthy i Rom, men tydligen misslyckades och sedan själv rönt precis samma öde. Vaccario uteslöts ur IOK 1950 - en något onödigt åtgärd eftersom han hade dött året före.

Ett märkligt fall var affärsmannen Angelo Bolanaki, en stor ivrare av den olympiska rörelsen och bl a den som till IOK donerade den första olympiska fanan. Bolanaki var grek med bosatt i Alexandria och utsågs till ledamot i Egypten. I samband med en rad politiska omvälvningar fick Bolanaki 1933 slå sig ned i Grekland. Han var den ende som representerade IOK i två länder och dessutom den som suttit längst i kommittén, 53 år (1910-63).

Ett något annorlunda öde rönt de fyra ledamöterna från Bulgarien, Turkiet, Ungern och Österrike, länder vilka under första världskriget tillhörde de sk axelmakterna. Ledamöterna suspenderades 1919, men fick komma tillbaka 1921. Den österrikiske prinsen de Windisch-Grätz tycks dock ha läst regelboken ordentligt eftersom han tackade nej till upprättelsen; han bodde inte längre i Österrike.

En ny trend

Det som nu hänt är en trend som började byggas upp för så där 15 år sedan. Tidigare fanns det inte ett korvöre att hämta i OS-arrangemang. Vinterspelen 1980 söktes bara av Lake Placid, sommar-OS 1984 endast av Los Angeles. Medan Lake Placid gjorde bankrutt skrapade Los Angeles ihop en vinst på 222,5 miljoner dollar. Därmed stegrades omedelbart intresset för olympiskt värdskap och nu står städer i kö för att få spelen.

Detta har medfört att vissa städer bestämt sig för att "satsa allt" och det innebär icke acceptabla favörer, främst då till de närmast ansvariga för deras öde. Frestelsen har blivit för stor från ledamöter främst från fattiga nationer.

IOKs prestige och trovärdighet har fått en verklig knäck. Att återvinna sponsorernas förtroende är nog en av huvuduppgifterna. Vi får hoppas - för idrottens skull (särskilt de internationella specialförbunden) - att det inte finns några specialparagrafer i de TV-avtal som är träffade för spelen t o m 2008. De internationella specialförbunden lyfter ju mer pengar genom dessa kontrakt än själva IOK....

WOLF LYBERG

Wolf, 81 år, var med och startade SOF och har varit sportjournalist och idrottsledare i över 60 år. Han har haft uppdrag på Idrottsbladet, Svensk Idrott, Djurgårdens IF, Internationella och Svenska Handbollsförbundet, Riksidrottsförbundet, Sveriges Olympiska Kommitté m m. Som pensionär "gräven" han i den olympiska historien och därigenom har denna artikeln, som varit publicerad i Sveriges Centralförening för Idrottens Främjandes årsbok 1999, och som vi fått hans tillstånd att publicera i SOF-Bulletinen kommit fram. Han har kartlagt samtliga 95 000 olympier i de moderna spelen 1896-1998. Han har i olika funktioner varit på plats vid samtliga 27 Olympiska Spel fr o m Berlin 1936 t o m Atlanta 1996 - sannolikt fler OS än någon annan svensk bevittnat.

5th Olympic Collectors World Fair

Lausanne 21- 23 maj 1999

Olympiska minnes-saker nu big business

Vem brydde sig om minnessaker från olika OS runt 1980 - svaret blir entydigt...inte många, kanske några s k konässörer.

Intresset tog förmodligen fart på allvar under Los Angeles-OS. Vem kan glömma bort de långa rader av yankees som köade runt entrén till OS-byn för att komma över NOK-märken. Hur många svor inte ve och förbannelse över de "snåla svenskarna" - vi hade inte tagit med mer än till hushållsbehov. SOKs vackra märke rasade upp till 12 - 15 US-dollar. Andra toppade på sin höjd med 4-5 dollar.

Men nu är det minsann andra bullar. Inte bara att t o m IOK har en egen kommission som sysslar med de s k memorabilia. Det finns mängder av företag runt om i världen. Det ordnas utställningar på exotiska platser runt om på klotet. För att inte tala om vilka affärer det görs på auktioner.... Även här hemma i Sverige.

Vårt kära idrottsmuseum - jag höll på att skriva saliga, fick väl också vara med på ett hörn i rushen, då dels Ulrika Knapes baddräkt från 1972 stals, senare även den praktfulla "tavla" med alla gällande märken från OS 1912 tydligt inramade. I 15 år hade jag den på väggen i mitt rum på Strömsborg. Ingen brydde sig om den.... Däremot norpade någon vänlig skäl alla vackra amerikanska silvermedaljer ur ett vackert träskrin som stod på bokhyllan.

Så nog höll man ögonen öppna under IOKs memorabilia-utställning i slutet av maj. Det finns ju kanske chansen att denna dyrgrip skulle dyka upp.

Mer än 200 utställare fanns på plats - de fick betala 200 Sfr för sin plats och ingen kan ana vilka mängder av

memorabilia, det fanns samlade i det jättestora tältet på Museets tak. 28 länder var församlade och minsann hoppades jag inte till vid läsningen av ett namn - en av Sovjets bästa landslagsspelare i fotboll en gång i tiden.

Affäerna gick strålande - inte minst för de som sålde officiella rapporter. En norrmann hade bara på första halvtimmen sålt rapporter för 25 000 Sfr och ganska dråpligt var att en amerikansk "månglare" nästan föll i gråt när man omfamnade mig. Han hade stämt träff med mig i Sarajevo, men råkad ut för en bilolycka och kom aldrig fram då.

Hur jag än spanade så skymtade jag inte dyrgripen från 1912 och av specialisterna ansågs vara värd omkring 200 - 250 000 kronor mot bakgrund av att en guldmedalj nu står i 80 000 kronor. Men nog fanns det prylar från 1912 - i mängder. Ett funktionärsmerke från Stadion kostade 4 800 kronor, ett askfat från Rörstarand gick för 310 dollar och den officiella rapporten på svenska kostade 1 500 dollar, simningens regelhäfte gick löst på 800 kronor och deltagarförteckningen var uppe i 2 000 kronor.

Det fanns flera av Torsten Tegnars historiska böcker (tusenlappen), och apropå T T så fanns i en amerikansk katalog ett märke som uppgavs vara gjort till pressen (den svenska) i Berlin 1936. Det var skam till sägandes det märke som alla medarbetare som jobbat 10 år på "Bladet", fick av T T. Jag har ett själv ett med nr 32.

En svensk emaljflagga med texten Antwerpen på värderades till 250 dollar och deltagarmedaljen från ryttar-OS 1956 stod i - hör och hämpa - 4 200 dollar.

När jag såg en originalaffisch från OS 1912, den berömda ni vet, så måste jag le... ja, nästan gapskratta. Vår då mycket ekonomiskt anlagde skattmästare ansåg sig ha gjort sitt livs affär när han drygade ut SOKs på den tiden mycket skrall kassa genom att till Expressen sälja 2 000 gamla affischer från 1912. "Jag fick 10 000 kronor för skiten" sade Gunnar. En enda affisch som nu var till salu kostade 2 000 kronor. Tala om affärer !!

De amerikanska specialisterna lovade att höra av sig om det dök upp något som liknade den av mig beskrivna tavlan jämte en ytterligare med funktionärernas autografer, överlämnad till Viktor Balck tror jag. Men chansen är mikroskopisk att den någonsin skulle komma ut på marknaden. Den ligger säkert inlåst i ett kassaskåp hos någon privat samlare - väl inte här i Sverige ?

Så, kära OS-historiker, lärdomen av de här raderna måste bli. Häng fast vid gamla olympiska minnen. Skänk inte bort dem eller sälj dem för en rejäl slant.

Kanske skall jag avsluta med att notera att skribenten kanske inte "borde kasta sten när han själv sitter i glashus". Saken var den att vi i 1983 i en skrubbd fann några medaljer

som vi förstod var från OS 1912 - de var faktiskt guldmedaljer. När vi officiellt besökte Los Angeles lämnade vi över två av dessa medaljer för att - som det då hette "pråma in oss" hos herrar Ueberroth och Rubinstein. Som sagt - de är i dag värda 80 000 kronor styck. Och toppen av historien att dessa två herrar under hela tiden före OS (och kanske under också) var otroligt oförsämda och snorkiga mot oss svenskar.

Så tala inte högt om "stora affärer".....

WOLF LYBERG

7th International Postgraduate Seminar on Olympic Studies

3/5-15/6 1999

Kursens upplägg

Internationella Olympiska Akademien, IOA, arrangerar sedan 1992 ett längre seminarium riktat till personer som har forskat eller forskar inom för IOA intressanta områden. IOA bekostar kursen med vistelsen på deras anläggning i Olympia i Grekland. En anläggning som ligger isolerat med prunkande växtlighet och generöst utbud av idrottsfaciliteter.

1999 års seminariedeltagare var 11 kvinnor och 17 män från 22 länder, Antigua-Barbuda, Australien, Brasilien, England, Georgien, Grekland, Iran, Kanada (3), Kina (2), Portugal, Ryssland, Schweiz, Skottland, Spanien, Sverige, Sydkorea Taiwan, Thailand, Tjeckien, Tyskland (2), USA (2), Zimbabwe och Österrike.

Måndagen den 3 maj 1999 möttes gruppen i Athen på hotell Zafolia. Under de första dagarna serverades vi ett välmatat program med besök på historiska platser och museer i Athen. På torsdag anträdde resan mot Olympia. På vägen besökte vi de arkeologiska platserna i Isthmus, Nemea, Epidauros, Nauplion, Mycenae och Apollontemplet i Vasses. Sen eftermiddag anlände vi till Olympia.

Seminarieret öppnades officiellt på morgonen fredagen 7 maj med en ceremoni med tal, kransnedläggning och fotografering vid Pierre de Coubertins minnessten. Under sex veckor skulle vi ha 11 föreläsare från Australien, England, Grekland (2), Holland, Kanada (2), Tyskland, USA (2) och Österrike. Flera av föreläsarna var etablerade namn inom sitt forskningsområde och skulle hålla inspirerande föreläsningar som manade till hälsosam kritisk eftertanke och analys av såväl vår olympiska historiebild som olika begrepp som den olympiska rörelsen förlitar sig på, t.ex. olympism och fair play.

Seminariets första två veckor ägnades åt de antika Olympiska Spelen. Med besök på den antika olympiska stadion, genomförandet av en antik femkamp, lägereld vid floden och morgonvandring upp på berget Kronos fängade de gruppens intresse och respekt.

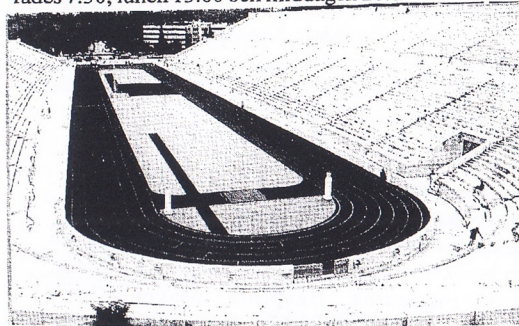
Den tredje veckan diskuterades och analyserades den olympiska rörelsen ur internationella politiska aspekter, vi tvingades även rannsaka argument för och emot doping med mera. Seminariets ambition var att dessutom ha inslag av grundläggande modern olympisk historia.

Under den fjärde veckan skulle begrepp som fair play, fusk och olympism studeras ur en filosofisk synvinkel.

Vecka fem ägnades åt de moderna Olympiska Spelens förhållande till media och Internet, dess jämställdhetsproblem och kopplingar till politiken. Vi fick bland annat studera den politiska aspekten av OS i Melbourne 1956 genom tidningsartiklar och telegram.

Under sista vecka var det återigen ett tillfälle att ur filosofisk synvinkel studera begrepp kopplat till den olympiska rörelsen.

Dagarna var upplagda med föreläsningar under förmiddagen 8.30-10.00 och 10.30-12.00. Eftermiddagen fick ägnas åt egna aktiviteter för att avslutas med ett föreläsningsspass 17.00-18.30. Eftermiddagspasset bestod vanligen av två presentationer från några av deltagarna. Frukost serverades 7.30, lunch 13.00 och middagen 20.00.

STADION FRÅN 1896

Det historiska perspektivet

De två första veckornas föreläsningar leddes av professor Ingomar Weiler (Österrike) och professor Donald Kyle (USA). De lade grunden för den historiska förståelsen av de antika Olympiska Spelen. Genom att läsa antika texter och analysera dessa målades en ny värld upp. De båda professorerna föreläste tillsammans under mottot "agree to disagree". Genom sitt spännande föreläsningssätt framhölls olika teorier och olika tolkningsförslag av fynd, texter och utgrävningar. De visade på olikheter och likheter mellan Olympia, Nemea, Isthmus och Delfi. Gång på gång fram-

höll de det orealistiska med de populära årtalen 776 fKr – 393 eKr som brukar framhållas som den period de Olympiska Spelen ägde rum i Olympia.

Seminarieret spenderade en halvdag på platsen för de antika Olympiska Spelen. Dessförinnan hade professorerna förklarat de byggnadernas funktioner och väl på plats fördes resonemang runt olika teorier. Med sig på rundvandringen hade Weiler och Kyle åtskilliga citat som deltagare fick läsa t.ex. den olympiska eden som lästes framför Bouleuterion, där man tidigare avlade eden. Vi läste även beskrivningar av episoder på de platser som de sägs ha utspelats. Vi guidades runt bland de byggnaderna på området, Theokoleon (där prästerna levde), Leonidaion (gästhuset), fuskar- och vinnarstatyerna för att slutligen komma in på det antika Stadion. Hettan och den brännande solen till trots var det några studenter som kastade av sig skorna för att springa. Uttrycket att springa sig blodig blev realitet och fördelen med skor stod klar även för den mest inbitne puritanen.

Det historiska momentet på kursen var mycket detaljerat och initierat. Vi stannade till vid det som till en början kunde upplevas som detaljer i den stora helheten men som vid närmare anblick öppnade en värld av funderingar och tankar. Ett förmiddagsspass kunde ägnas åt endast några få grekiska ord som fick stå som ingångsport för förståelse av den antika grekiska världen. Med uttryck som "Mens sana in corpore" (sund själ i sund kropp) och "Arete" (mänsklig excellens) diskuterades idealen i den antika sporten men också synen på kropp och moral. Begreppet "Ekecheiria" (tom hand) låg till grund för en djupare förklaring av den olympiska freden. Weiler och Kyle slog hål på myten om en allmän olympisk fred utan menade att de som var på väg till eller från Olympia färdades utan vapen och erhöll en slags diplomatisk immunitet. Sporten stod inte över krig, krig var tvärtom den största tävlingen. När Platon beskriver en perfekt värld finns både krig och arméer. Problemet är att man tolkar dåtidens sammanhang med nutidens tankar även när det gäller begrepp och institutioner.

Genom att presentera olika forskares teorier och aspekter på det antika Grekland framställdes sakta en bild av världen runt de Olympiska spelen som t.ex. genom Moses Finleys forskning om slavarnas situation, Marcus Aurelius ursprungsförklaringar till de olympiska tävlingarna, Jochen Elbert och Judith Swaddlings sammanställningar av tävlingarnas innehåll. Den antika delen av seminarieret avslutades med genomförandet av en antik 5-kamp med grenarna ländhopp med hantlar, spjutkastning, diskuskastning, 1.500 meter och brottning.

De moderna Olympiska Spelen

Flera av föreläsarna hade de moderna Olympiska Spelen i

fokus. Dr Jürgen Buschmann (Tyskland) fick förfrågan att komma som föreläsare med mycket kort varsel, och detta blev tyvärr uppenbart. Behållningen från hans föreläsningar var ett litet häfte om de olympiska ceremonierna 1932 till 1956. Han presenterade de förändringarna som t.ex. seerpall (från 1932) och att IOK-presidenten håller avslutningstalet (från 1920). Vidare att fackelloppet och fyrvrkerier infördes 1936 m.m.

Ett viktigt inslag på seminariet var att bringa ljus över populära myter runt de Olympiska Spelen. Föreläsarna ville placera spelen i ett större sammanhang. Återupplivandet av de Olympiska Spelen sammankopplas med Pierre de Coubertin. Bilden av en ensam mans strävan att uppnå en egen tanke lever kvar. Den franska baronen var varken den ende eller den förste. de Coubertin var inspirerad av tankar från den grekiske poeten Panagiotis Soutsos och den engelska filantropisten Dr William Brookes. Panagiotis Soutsos fick ekonomisk hjälp av affärsmannen Evangelis Zappas att genomföra Olympiska Spel i Athen redan 1859. Dessa spel hade troligen stort inflytande på Dr William Brookes. Brooks startade ett program för arbetarklassen att bilda sig, Much Wenlock Agricultural Reading Society (1840), och ett program för fysisk utveckling, Wenlock Olympian Class (1850). De årliga Wenlock Olympian Games var till en början en lokal händelse men som senare kom att organiseras till en mer ambitiös tillställning. 1890 besökte Pierre de Coubertin spelen och fascinerades. Baronens inspirerade även av den engelska klassikern "Tom Brown's School Days" samt hans starka intresse för den grekiska historien. Under 1890-talet arbetade han för återuppliva antikens Olympiska Spel. Pierre de Coubertin lanserade även olympism, en filosofi som placerade idrotten i centrum för en internationell rörelse för fred och samförstånd.

OS har sedan starten varit intressant för nationella och internationella intressen. Spelen får stor mediauppvaktning och bildar därmed en scen för många aktörer. Antingen för ideologisk uppvisning som bland annat vid OS 1936, politiskt verktyg som John Carlos och Tommy Smiths manifestation 1968 eller Svarta Septembers våldshandling 1972. Spelen framkallar också diskussioner om vilka som får tävla under vilken flagga som t.ex. mellan Kina och Taiwan och tydliggör splittringar som mellan öst- och väststater under det kalla kriget.

Seminariet berikades ytterligare då professor Kristine Toohey (Australien) förde in ett genusperspektiv. Vi fick höra hur det var för den andra halvan av mänskligheten, då och nu. Toohey menade att man kan tala om tre faser i kvinnors deltagande i de moderna spelen. 1896-1924 var en period av uteslutelse. Kvinnor fick delta i socialt accepterade sporter som t.ex. tennis och bågskytte. Den första

1999 ARS DELTAGARE

damgrenen var tennis i Paris 1900, som vanns av Charlotte Cooper. Nästa epok, 1928-1952, var en tid av samgående. 1930 föreslog IOK-presidenten Henri de Baillet-Latour att kvinnor skulle få tävla i estetiska sporter. Friidrottstävlingarna 1928 upprörde dock många känslor då några kvinnor varit opassande trötta efter ett lopp på 800m(!). I den sista perioden, 1952 till idag, deltar allt fler kvinnor i ett utökat antal grenar. Tyvärr gäller inte detta den administrativa delen av spelen. 1981 valdes den första kvinnan in i IOK, som nu har satt upp som mål att 10% av de beslutsfattande tjänsterna inom IOK ska innehas av kvinnor år 2000.

Självfallet lades mycket tid och energi på att diskutera den aktuella skandalen inom IOK, den värsta i organisationens historia. Gapet mellan organisationens vackra ideal och mindre tilltalande verklighet är ett tydligt problem. Inom IOK arbetar man nu för förändringar och för att på sikt reparera den skadade ytan. Man diskuterar att ändra röstningsprocessen vid valet av OS-stad med mera. Den kommande processen kommer att utvisa om IOK är kapabelt följa sina ideal på ett tydligare sätt.

Sociologiskt perspektiv

Under bland annat Barrie Houlihans ledning fördes diskussioner för respektive mot doping med bland annat sociala, moraliska och ekonomiska argument. Med olika påståenden och argument rörande doping diskuterades förbud respektive inte förbud av doping. En utmärkt övning för att förstå komplexiteten och problemen med gränsdragning. Här diskuterades IOK's roll i dopingproblematiken. Måste prestationshöjande medel innebära att man bryter mot reglerna? Argumenten för att förbjuda dem är att de som brukar droger får ett orättvist övertag gentemot de som inte tagit drogerna. Ett argumentet för att ovanstående inte räcker som grund för förbud är att det finns idrottare som också har bättre träningsmöjligheter, bättre utrustning eller bättre tränare än sina konkurrenter. Skall tekniska övertag också förbjudas?

Ett annat påstående var att doping innebär en konsumtionspress och inkräktar på idrottsutövarnas rättigheter. Argument mot doping skulle vara att idrottsmän som normalt inte tar droger kan känna sig pressade att ta droger som den enda väg att ha möjlighet att tävla. Dessutom kan tränarna vara benägna att uppmuntra eller tvinga idrottarna att använda droger för att förbättra sin förmåga. Detta tenderar att inkräkta på idrottsmännens rättigheter att neka utnyttja något som är skadligt för deras kroppar. Detta lägger också en ekonomisk tyngd på fattigare idrottare för att hänga med de som har råd att ta droger. Argument för doping är att elitidrottare är vuxna personer som inte behöver göra något de inte vill. Alltså, att neka dem rättigheten att dopa sig är inte det att inkräkta på deras rättigheter. Om doping är medlet för att lyckas inom en sport, har de då inte rätt att göra det de måste för att bli bäst?

Filosofiska perspektivet

Professor Klaus Meier (Kanada) och professor Robert Mechikoff (USA) hade filosofi på sin agenda. En bra idé att även se på tävling, doping, fair play och så vidare ur detta perspektiv. Meiers ambition var att diskutera förhållandet mellan sport, spel och lek (Sport, Game and Play). Detta ledde till lingvistiska problem där det visade sig att dessa begrepp inte särskiljs i alla språk. Diskussionen avslöjade också ett större problem, nämligen nödvändigheten att känna till och respektera den icke-västerländska idéhistorien och kulturen. Denna insikt är grundläggande för ett intressant samtal på ett internationellt seminarium.

Många viktiga filosofiska aspekter togs upp. Båda föreläsarna hade svårt att hantera situationen med en kompetent grupp som inte betraktar den västerländska filosofin som den allena saliggörande. Att förstå att personer med bristande språkkunskaper kan besitta stor kompetens verkar dessutom vara ett allmänt problem.

Olympisk utbildning

Tema för årets seminarium var olympisk utbildning. Seminariet delades in i fyra grupper för att arbeta fram utbildningsförslag utifrån de diskussioner vi haft. Dessförinnan genomförde seminariedeltagaren Paul Stauffer, Schweiz, en gedigen genomgång av allt olympiskt utbildningsmateriel som deltagarna hade medtagit från sina hemländer. Han genomförde även en undersökning i gruppen om tankarna runt en olympisk utbildning. Ytterligare information om ämnet presenterades av de deltagarna som berörde det tyska utbildningsprogrammet, brasiliansk fysisk utbildning för arbetare och Sydneys planer.

Uppgiften att producera ett utbildningsmaterial utmynnade i fyra förslag, "Olympisk utbildning - ett kulturspecifikt tillvägagångssätt", "Olympisk utbildning för olympiska delta-

gare", "Olympisk utbildning - vad, varför, vem och hur" och "Reflektioner över olympisk utbildning"

Meningen och målen med olympisk utbildning varierade mellan grupperna de fokuserade på att främja förståelsen och medvetenheten om den olympiska rörelsen liksom dess ideal och värden för olika grupper av människor. Tre av grupperna fokuserade på att utnyttja det existerande utbildningssystemet (låg och mellanstadiet) och en grupp fokuserade på olympiska deltagare. En grupp gav verktygen till olympisk utbildning samtidigt som en annan diskuterade de grundläggande frågorna (hur, när och var). Grupperna var enade om att mer behövdes göras för att bättre närma sig ämnet.

Omdöme om kursen

Ett bra inslag på seminariet var de presentationer deltagarna genomförde. De breddade perspektivet på kursens ämnesområden och höjde även blicken från vårt västerländska perspektiv.

Tidigare har det vid Postgraduate Seminar varit en ojämn kunskapsnivå och ambitionsnivå hos deltagarna. Detta var inget som slog mig mer än i andra sammanhang, det finns alltid de som är mer respektive mindre ambitiösa i en grupp. Flertalet arbetade med sina avhandlingar och presenterade sina forskningsresultat i vitt skilda ämnen. Det var till seminariets fördel att medelåldern var runt 30 och känslan av ungdomsläger är bortblåst.

En början och en fortsättning

Vistelsen i Olympia upplevs som början. Seminariegruppen har satt upp en egen nyhetsgrupp för e-mail som brukas flitigt. Vi arbetar med uppbyggandet av en egen hemsida som plats för publikationer och forskningsprojekt men också minnen och allmän information. Här kommer vi även publicera våra presentationer från Olympia. I arbetsgruppen ingår David Domingo Santamaria (Spanien), Jonathan Thomas (Skottland) och undertecknad. Vi planerar att öppna sidan under hösten 1999. Vårt projekt har redan uppmärksamrats utomlands och vi har fått önskemål om att sajten ska bli en internationell mötespunkt för bl.a. forskare inom idrottsrelaterade områden.

AMANDA CREUTZER

Pavarotti inviger

Tenorigiganten Luciano Pavarotti inviger OS-arenan Superdome i Sydney med en konsert den 6 november 1999, som alltså står klar i god tid före OS. Pavarotti ser detta som en stor ära. I Superdome skall basket- och gymnastik-tävlingarna hållas.

En resa till antikens Olympia

Antikens Olympia, det är inspirationskällan till de Olympiska Spelen i modern tid. Utan Olympia knappast några Olympiska Spel skriver prosten Harald Tigerström i Linköping i Sveriges Centralförenings Årsbok 1976 och ur hans reseberättelse citerar vi i denna SOF-Bulletin.

Under mina år som aktiv idrottsman och senare som idrottsledare drömde jag att någon gång i mitt liv få göra en resa just till det gamla Olympia i Grekland. Efter många års väntan blev denna min dröm för någon tid sedan verklighet. Under sommarvistelse i Aten beslöt jag mig för att ta tåget därifrån till Olympia, något som jag aldrig ångrat, trots att den 33 mil långa tågresan inte gick med expressfart utan tog flera timmar i anspråk. Från mitt kupéfönster kunde jag göra en mängd intressanta iakttagelser.

Först fick jag med Olympia-tåget följa "den heliga vägen" till Eleusis, som under antiken var ett centrum för en mycket berömd mysteriekuvt, vars innehåll dock till stora delar är okänd för eftervärlden. Men dess huvudtema har utan tvekan varit livet och döden. Efter Eleusis gick sedan färden över den Korintiska kanalen och det gamla Korint med sina förblivande minnen från aposteln Paulus. Som känt är stod aposteln i livlig förbindelse med de första kristna på denna ort och adresserade hit några brev, som till all lycka kommit med i Nya testamentet. Särskilt kärlekens höga visa i 1 Kor. 13 hör ju till några av det skönaste och mest uppbyggliga inom världslitteraturen.

Olympia vid Alfeios

Tåget for vidare och förde mig längs den vackra Korintiska viken till Patras i nordvästra hörnet av Peloponnesos. Patras är idag Greklands fjärde stad i storleksordningen med livlig handel och sjöfart. Även här blir man påmint om en av de första apostlarna, nämligen Andreas. Enligt de gamla Andreas-akterna skall denne apostel ha lidit martyrdöden i Patras på ett X-formigt kors.

Färden gick sedan genom ett vackert landskap med olivträd och vingårdar samt stora odlingar av citrusfrukter, tills jag äntligen var framme i det mångbesjungna Olympia. Idylliskt beläget vid floden Alfeios i nordvästra Peloponnesos.

Vår kännedom om Olympia och dess anläggningar grundar sig dels på den beskrivning som Pausanias - "antikens Baedeker" - ger av platsen. Dels på resultaten av de utgrävningar som där gjorts framför allt av tyska forskare.

Även om Olympias fullständiga utforskande tillkommer tysken Ernst Curtius (1814-96), som på tyska statens bekostnad ledde 1870-talets stora utgrävningar. Ett rikt urval av de fynd, som därvid gjordes, finns att beskåda i det arkeologiska museet på platsen. Själv stannade jag där länge framför den modell, som visade anläggningarna på Olympia, när de var som störst.

Zeusstatyn i guld och elfenben

Det egentliga festområdet Altis vid foten av Kronoskullen och i väster begränsat av av Alfeios biflod Kladeos omfattade en areal av ca 200 x 175 m. Ungefär i mitten av detta område låg den största och praktfullaste byggnaden, Zeustemplet, uppfört under tiden 468-456 f Kr. Templet hade 6 kolonner på kortsidan och 13 på långsidan. Från förhallen kom man in i templets huvudrum, som dominerades av Fidias' omkr 12m höga Zeusstaty, utförd i guld och elfenben. Denna staty räknades under antiken som ett av världens sju underverk. Gamla greker och romare ansåg det vara en olycka att före sin död inte ha sett detta sköna konstverk. I Altis västra del låg det mycket gamla Heratemplet med 6 kolonner på kortsidorna och 16 på långsidorna. I detta tempel var en statygrupp med Hera och Zeus uppställd jämte bl a Praxiteles' berömda Hermesstaty ("den med barnet Dionysos lekande Hermes") - det sistnämnda konstverket ansett som Olympiamuseets dyrgrip. Väster om Heratemplet låg Filippeion, ett av kung Filip av Makedonien eller hans son uppfört rundtempel med 18 joniska kolonner och på en terrass öster om Heratemplet låg 11 s k skattehus, som under spelen utgjorde bostad åt vederbörande stats officiella delegation. Norr om Filippeion i Prytaneion brann på Hestias altare den heliga elden. Utanför Altis västra mur låg från norr till söder gymnasion och palästra, avsedda för delegaternas träning, Theokleion, som var prästernas lokal, samt Leonidaion, byggd för besökare av rang och senare de romerska ståthållarnas residens. Den yngsta av Altis byggnader var en av den romerska mecenaten Herodes Atticus uppförda exedra, en med statyer skönt smyckad fontän. Öster om Altis utbreder sig en slätt, där stadion och hippodromen en gång var belägna. Till stadion förde en ännu delvis bevarad, 32m lång valvgång. Man beräknar att plats fanns för 30.000 -40.000 åskådare. Endast domarna hade särskilda sittplatser. Mitt emot dem fanns ett altare, från vilken Demeters prästinna åsåg tävlingarna.

De första Olympiska Spelen

Det var alltså här i Olympia som det forntida Greklands förnämsta idrottsfest firades från 776 f Kr till 389 e Kr vart fjärde år. De Olympiska Spelen ägde rum under högsommaren vid fullmån timer och bestod dels av sakrala handlingar, dels av tävlingar, som med åren fick allt större betydelse.

delse. Omedelbart före spelens början gick grekdomarna och de tävlande i högtidlig procession till Olympia. Vid gransen mellan städerna Elis och Pisa gjorde man halt vid en helig källa, där domarna genom tvagning förberedde sig för sina uppgifter. Efter att ha övernattat på vägen drog tåget genom en port vid Leonidaion in i Altis, där spelens högtidliga öppnande ägde rum.

Hur många dagar denna idrottsfest omfattat är ännu ovisst och även i fråga om ordningsföljden mellan sportgrenarna och deras fördelning på de olika dagarna råder alltså stor osäkerhet. En av tysken Weniger framförd teori anses av experterna vara väl underbyggd. Han antar att festen från 472 f Kr haft följande förlopp:

11. dagen i den heliga månaden: Ederna avlägges. Häroldernas och trumpetarnas tävling

12. dagen: Ynglingarnas tävlingar

13. dagen: På förmiddagen hästtävlingarna, på eftermiddagen femkamp. På kvällen firades den grekiske hjälten Pelops' minne.

14. dagen, fullmånadagen: Det stora offret till Zeus

15. dagen: På förmiddagen stadionlopp och på eftermiddagen brottning, boxning och allkamp samt som avslutning vapenlopp.

16. dagen: På förmiddagen bekransning av segrarna i Zeustemplet och på kvällen fest för dem i Prytaneion. Segraren erhöll en krans av ett heligt olivträd, som stod i närheten av Zeustemplet. En seger i Olympia skattades mycket högt, bragte ära inte blott för seg-raren utan också för hans hemort.

Zeustemplet raserades

Under sin nära tusenåriga historia har antikens Olympiska Spelhaft perioder av högst varierande förlopp. I idrottsligt avseende betecknar tiden 576-476 f Kr höjdpunkten. Tiden från omkring 200 f Kr, då Grekland kom under romerskt inflytande, anses som den mörkaste i spelens historia. År 393 e Kr hölls spelen för sista gången, och ett år senare förbjöds de av kejsar Teodosius den store. År 426 utfärdade Teodosius II ett dekret om förstöring av alla hedniska tempel. Zeustemplet liksom en rad andra byggnader förstördes och fick lämna material till en kyrka. Senare har jordbävningar och andra naturkatastrofer fullbordat förstörelsen. Först arkeologer och byggnadsvårdare i modern tid har på ett pietetsfullt sätt tagit vara på det gamla Olympias länge gömda skat-

ter och gett dem den hedersplats de förtjänar. De av den tyske arkeologen Curtius ledda utgrävningarna i Olympia väckte ju också hos fransmannen Pierre de Coubertin (1863-1937) tanken på att uppliva de antika olympiska spelen, men ej som en grekisk fest utan med deltagare från alla intresserade idrottsnationer. Invigningen av de första Olympiska Spelen i nutiden i Athens marmorstadion den 6 april 1896 blev därför för Coubertin och andra dåtidens idrottsvänner en oförglömlig händelse.

Vår egen tids Olympiska Spel har nu att föra arvet vidare inte blott från Coubertin och hans samtida utan också från det forntida Olympia med dess höga målsättning.

HARALD TIGERSTRÖM,

Maraton

Maratonloppet ursprung finns hos Feidippides, som sprang de 42 kilometerna till Aten från Maraton år 490 före Kristus efter att grekerna hade slagit perserna. Han föll ned död av utmattning efter att ha meddelat: "Var glada, vi vinner."

St Louis 1904: Bara 14 av 32 deltagare klarade av att fullfölja i hettan, det fanns dessutom bara en vattenkälla. En kuban i tunga stövlar och långbyxor överlevde genom att palla äpplen på vägen. Den uppenbare vinnaren diskvalificerades sedan han tagit till sig en lift. Den verkliga vinnaren hade hållit sig i gång med hjälp av strykninsulfat i äggvita.

Sveriges första stora framgång i maraton kom i Aten den 1 maj 1906. Bland 52 startande, representerande alla världsdelar, kom John Svanberg på andra plats och Törnros på fjärde. Av de startande var 26 greker och tre svenskar.

Men redan i Paris 1900 sprang en svensk maratonlöpare in på medaljplats. Det var Ernst Fast som kom trea i maratonloppet.

Ernst Fast som var elektriker jobbade med att resa den svenska paviljongen på världsutställningen i Paris. Han var då 19 år och hade redan som 18-åring börjat springa maraton och hade som 18-åring blivit trea i Köpenhamn i tävlingen om Nordiska Maratonpokalen. Ernst åkte tävlingsdagen i Paris ut till Boulognerskogen där loppet skulle starta tillsammans med en kamrat Henning Jonsson som

skulle vara Ernsts cykelordonans. Det var en mycket varm dag. Ernst var vid tillfället nästan helt otränad men löpsugen. Han gick ut hårt och fick redan från början ett försprång. Det var som nämnts mycket varmt och dessutom dålig ordning på banan. Mycket folk och mycket trafik. Via slangar vid vattenposter kunde man ta sig en dusch då och då. När det var en halvmil kvar ledde Ernst klart. Vägen för loppet var inte uppmärkt och Ernst sprang fel. Han var trött och förtvivlad och kastade sig i diket och tänkte bryta men Henning fick honom att fortsätta. På vägen mot målet blev han sedan ikappsprungen av en löpare men då tänkte Ernst till. Han sprang ifrån den löparen och sprang mycket fort mot målet på stadion. Men det hjälpte inte. Två fransmän hade redan gått i mål och Ernst som säkert hade vunnit om han inte sprungit fel kom på tredje plats.

Ernst och hans ordonans utmanade de båda fransmännen på ett lopp söndagen efter. De accepterade och loppet som stakats ut av Jansson gick genom förorter till Paris och då slog Ernst de båda medaljörerna med drygt tio minuter.

Han blev Sveriges förste medaljör, men egentligen är han ingen medaljör. Han fick ingen medalj. Vid prisutdelningen delades bara den stora pokalen ut. När fransmännen fick sin medalj vet vi inte. Många år senare kom en fransk trupp till Sverige och Stockholm och hade Ernsts medalj med sig men då jobbade Ernst i Östergötland och på så sätt fick han inte heller då sin bronsmedalj. Efter två år i Paris kom han tillbaka till Sverige och tävlade framgångsrikt fram till 1905.

IOK Kommissioner

IOK har utsett en etik kommission och en IOK 2000 kommission. I den senare ingår Gunilla Lindberg.

Etisk commission består av

Judge Keba M'Baye IOK Senegal ,

Kevin Gosper IOK Australien

Chick Igaya IOK Japan

Robert Badinter f d ordförande i Franske Författningsdomstolen,

Howard Baker f d senator i USA,

Charmagne Crooks femfaldig olympisk mästare från Kanada deltagit i fyra OS 1984-96,

Kurt Furgler f d president i Schweiz

Javier Perez de Cuellar Peru f d generalsekreterare i FN.

IOK 2000 har 80 medlemmar och är indelad i tre arbetsgrupper. Grupp 1 arbetar med IOKs sammansättning, struktur och organisation, Grupp 2 med IOKs roll i samhället och Grupp 3 hur OS-städerna skall väljas.

I IOK 2000 ingår:

Mr Josep Miquel Abad Spanien,

Dr Ruben Acosta Mexico,

*Mr Giovanni Agnelli Italien,

*Mr Paul A Allaire USA,

*Sheik Ahmad Al-Fahad Al-Sabah Kuwait,

*Mr Oscar Arias Sanches Costa Rica,

Dr Thomas Bach Tyskland,

*Mr Michel Barnier Frankrike,

*Mr Joseph S Blatter Schweiz,

*Mr Boutros Boutros-Ghali Egypten,

Mr Franco Varranu Italien,

Mr Michard L Carrion Peurto Rico,

*Mr Luis Maria Cazorla Spanien,

*Mr Ottavio Cinquanta Italien,

Mr Sebastian Coe Storbritannien,

*Ms Anita Defrantz USA,

Mr Alpha Ibrahim Diallo Guinea,

Mr Dick Ebersol USA,

Mr Francisco J Elizalde Filipinerna,

Mr SinanErdem Turkiet,

Mr Renne Fasel Schweiz,

Mr Michael Fennel Jamaica,

Mr Nikos Filaretos Grekland,

*Mr Richard Kevan Gosper Australien,

Mr Joao Havelange Brasilien,

Nicholas G Hayek USA/Schweiz,

Mr Zhenliang He Kina,

Mr Gerhard Heiberg Norge,

Mr Patrick Hickey Irland,

*Mr Marc Hodler Schweiz,

*Mr William Hybl USA,
 Mr Chiharu Igaya Japan,
 *Mr Jean-Claude Killy Frankrike,
 *Mr Henry Kissinger USA,
 Mr Alexander Kozlovsky Ryssland,
 Mr Jean Francois Lamour Frankrike,
 Mr Mustapha Larfoui Algeriet,
 Mrs Gunilla Lindberg Sverige,
 *Mr Peter Loughheed Kanada,
 *Prof John J Macalone USA,
 Mr Julio Cesar Maglione Uruguay,
 H E Judge Keba Mbaye Segegal,
 Prins Alexandre de Merode Belgien,
 Dr Robin Mitchell Fiji,
 Mr Mazato Mizuno Japan,
 Nawal El Moutawakel Bennis Maroco,
 Prof Norbert Muller Tyskland,
 *Dr Primo Nebiolo Italien,
 Mr Lambis W Nikolaou Grekland,
 Mr Carlos Arthur Nuzman Brasilien,
 *Mr Denis Oswald Schweiz,
 Mr Mario Pescante Italien,
 *Mr Richard Pound Kanada,
 Mr Sam Ramsamy Sydafrika,
 Mr Craig Reddie Storbritannien,
 Chevalier Dr Jacques Rogge Belgien,
 Mr Philip von Schöller Österrike,
 H E Mr Pal Schmitt Ungern,
 Dr Albert Scharf Tyskland,
 Mr Thomas Sithole Zimbabwe,
 Mr Ivan Slavkov Bulgarien,
 Mr Thorvald Stoltenberg Norge,
 Mrs Irena Szewinska Polen,
 Mr Peter Tallberg Finland,
 Mr Walther Tröger Tyskland,
 Mr Peter Ueberroth USA,
 Mr Mario Vazquez Rana Mexico,
 Mr Olegario Verbruggen Nedeländerna,
 Mr Shaozu Wu Kina.

Mutskandalen

Sonen till en sydkoreansk IOK-delegat har åtalats i sin frånvaro i USA som en följd av utredningen kring mutskandalen inför vinter-OS i Salt Lake City 2002. Det gäller 16 åtalpunkter. Han har bl a på felaktiga grunder fått uppehållstillstånd och ljugit om att han tagit emot lön. På detta sätt hoppades Salt Lake City få hans pappas - Kim Un Yongs - röst.

IOKs reformgrupp har nu öppnat dörren för delegaterna att besöka de OS-ansökande städerna. Men bara under ordnade och bestämda former i grupp. Inga familjemedlemmar får då följa med.

Ersättningar till SOK

Olympiafonden redovisar en ersättning till SOK för andra kvartalet 1999 på 1.823.843 kr. More Group redovisar en inkomst för SOK på 104.450 kr gällande olympiapelare för tredje kvartalet 1999. Orrefors/Kosta-Boda redovisar en ersättning till SOK på 23.679 kr för försäljning av Olympiska mini-facklan.

När Wide slog Nurmi

I maj 1982 firade Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande 70 årsjubileet av OS 1912 med en minnesutställning på Moderna Museet.

Många idrottsmän och ledare fanns där för att titta på de 400 unika bilderna. Prins Bertil gick i spetsen och de 3 första erövrarna av Sv Dagbladets Bragdmedalj fanns där, Sten-Pelle Pettersson, Arne Borg och Edwin Wide.

Den senare utkämpade på 20-talet en kamp om titeln världens bäste medeldistansare med suveräne Paavo Nurmi.

Edwin gick under namnet den evige tvåan även om han ett par gånger lyckades besegra den väldige finnen.

Edwin föddes i Ålands skärgård. Han tog sin läroexamen där, men när det finska inbördeskriget bröt ut tog han sig utan pass till Sverige i en lånad fiskebåt. Han hamnade så småningom i Enköping och när han kom till Stockholm blev Linnea hans klubb.

Han var med i OS i Antwerpen 1920 och tog brons med det svenska laget i laglöpning 3.000m. 1922 vann han sitt första av fem raka SM i terränglöpning. 1923 började han slå svenska rekord på bana. Och då kände han sig mogen att ta upp kampen med Nurmi, som i och med OS i Antwerpen 1920 var etablerad världsstjärna. Nurmi accepterade utmaningen och mötte Wide på 1 eng mil på Stadion, som var fullpackad. Men det blev inte mycket till spänning. Nurmi var för bra och slog nytt världsrekord med 4.10,4

medan Wide fick tiden 4.13,1.

Wide ville givetvis ha revansch - nästa år var ett olympiskt år. De drabbade samman på nytt i Paris. Men åter var finländaren för stark. Han hade helt andra möjligheter att träna. I han levde i stort sitt liv som proffs understödd av Hannes Kolehmainens bror i Amerika, Viljam (William).

1924 var Nurmi oslagbar. Han vann 5 guldmedaljer i OS, 1.500 och 5.000m på samma dag, terränglöpningen individuellt och lag samt laglöpning 3.000m. Han kunde också ha vunnit 10 000 men den finska ledningen var rädd för att Nurmi och Ritola skulle köra slut på varandra och ställde över Nurmi. Mot detta par var Wide chanslös men han tog silver på 10.000 och brons på 5.000. I terrängloppet tillhörde han de många som kollapsade i värmen medan Nurmi kom i mål helt oberörd.

Men Wide kom igen. 1925 slog han sitt första världsrekord. Totalt blev det 4 världs- och och 15 svenska rekord. 1926 fick han nya chanser till revansch på Nurmi. På Stadion i juli vann Nurmi lätt 1 engelsk mil. Andra dagen löptes 3.000m. Nisse Eklöf passerade Nurmi flera gånger för att hålla nere farten men på näst sista varvet gjorde Nurmi ett ryck. Wide hängde med men Nurmi vann igen på nytt världsrekord, 8.20,4, bara 4 tiondelar före Wide.

Wide trodde nu att han kunde besegra Nurmi. Mästa gång de möttes var i Berlin i september 1926 på 1.500 meter. På sista varvet slog Wide om takten och Nurmi kunde inte svara. Men ändock fick inte Wide vinna loppet. Tysken Otto Peltzer kom från ingenstans och passerade Wide som dock slog Nurmi. Ett fantastiskt lopp och nytt världsre-

Dagen efter var det 2 engelska mil. Wide sprang förbi Nurmi som inte heller nu kunde svara - Wide vann med cirka 15 meter och slog världsrekord med 8 sekunder. Vid OS 1928 i Amsterdam var det många som trodde på Wide men radarparet Nurmi - Ritola blev honom för svår och Edwin fick nöja sig med två bronsmedaljer.

Danmark mörkade positivt dopingprov

En dansk OS-kanotist har under lång tid tagit testosteron. Han avslöjades vid ett test före OS i Atlanta. Resultatet hemlighölls dock. Anledningen sägs vara att läkare försäkrade att det låg privata orsaker bakom doping och att han hade en sjukdom som gjorde det nödvändigt för honom att ta preparatet. Han hade tidigare inte fastnat i någon kontroll trots att han tagit testorin under flera år. Han deltog i OS i Barcelona 1992. Han var även uttagen till OS i Atlanta. Men då han visade upp ett positivt test slutade han omedelbart med testorin och till OS i Sydney har han inte fått något stöd från den danska OS-kommittén.

Svenska hästar i Sydney

Sverige blev sexa i EM i laghoppning. Vilket innebär att Sverige är kvalificerat för OS i Sydney. De fem lag som kom före Sverige var kvalificerade för OS redan tidigare.

Arne Borg bäst

Arne Borg toppar simningens adelskalender. Poängen har räknats fram enbart på individuella medaljer, där OS-guld och VM-guld ger 10 poäng, OS-silver och VM-silver 7, OS-brons och VM-brons 6 poäng. EM-medaljer ger 7-5-4 poäng

Namn	VM	OS	VM	EM	Poäng
Arne Borg		1 2 1	---	5 1 -	70
Gunnar Larsson		2 - -	1 - -	3 1 -	56
Anders Holmertz		- 2 1	- 1 -	1 1 4	55
Lars Frölander		---	- 2 1	2 1 2	47
Per Johansson		-- 2	-- 1	- 2 1	32
Per Arvidsson		1 - -	-- 1	- 2 1	30
Thor Henning		- 3 -			21
Håkan Malmroth		2 - -			20
Göran Larsson		-- 1		1 1 -	18
Damer					
Linda Olofsson				1 1 -	12
Johanna Sjöberg				- 2 -	10
Anna-Karin Kammerling			1 - -		7
Jane Cederqvist		- 1 -			7
Kate Jobson			1 - -		7

Presentation av några starka olympier

Abebe Bikila

1960 i Rom vann han marathan på 2.15.16,2. Han var då okänd och sprang barfota. Han var då 28 år och vann OS-guld. Han kom från Etiopien och det var startskottet på en dominans på långlopp för det svarta Afrika.

Inför OS i Tokyo 1964 tvingades han till en blindtarmsoperation. Men trots kort förberedelsestid vann han åter marathanloppet, nu på 2.12.11,2. Denna gång sprang han med skor. Vid segerceremonien fick han höra Japans nationalsång då orkestern inte kunde den etiopiska.

Abebe Bikila var den förste som vann två marathan-guld. Han deltog även 1968 men måste bryta efter 17km på grund av en benskada. Han var son till en fåraherde och började med löpning först som 24-åring. Han var medlem i kejsar Halle Selassies livvakt. Hans liv fick ett tragiskt slut. Han blev rullstolsburen efter en bilolycka 1969 och dog efter en hjärnblödning 25 oktober 1973 vid 41 års ålder.

Al Oerter

Diskus är kanske inte den mest glamorösa OS-grenen, men en av dess utövare Al Oerter har blivit en olympisk legend. Han slog igenom som 20-åring och vann sensationellt OS-guld 1956. Han slog personligt och olympiskt rekord med 56,36 meter i första kastet. Sedan blev det fler guld. Som förste friidrottare lyckades han vinna fyra OS-guld i samma gren. Carl Lewis har sedan upprepat bedriften i längdhopp.

Största bragden var segren 1964 i Tokyo då han vann guld trots avslitna revbensmuskler. Han avråddes av läkarna att ställa upp men gjorde det ändå efter att ha tagit en smärtstillande spruta och lagt kylpåsar på det skadade stället. Nytt olympiskt rekord med 61,00.

Hans längsta OS-kast härstammar från OS i Mexico 1968 med 64,78. Han var då 32 år. Sedan lade han av men gjorde come back som 40-åring vid de amerikanske mästerskapen och blev fyra med 65,56 meter. Han tillhörde världseliten i diskus även som 49-åring. Sitt personliga rekord på 69,46 satte han som 44-åring.

Dawn Fraser

Hon betraktas som den bästa kvinnliga simmaren genom tiderna. Hon väckte också mycket uppmärksamhet på annat sätt. Hon drack öl och hade svårt att följa uppsatta regler. Simledarna gav henne 10 års avstängning sedan hon

tagit sitt tredje raka OS-guld på 100m fritt 1964.

Dawn Fraser växte upp under fattiga förhållanden i OS-staden Sydneys förorter. Hon slog sitt första världsrekord som 18-åring då hon 21 februari 1956 raderade ut Wilhelmijntje "Willy" den Oudens 20 år gamla rekord på 100m fritt. Totalt blev det 27 världsrekord. Hon blev stor nationalhjälte då hon som 19-åring vann OS-guld på 100m fritt vid OS i Melbourne 1956 på nytt världsrekord, 1.02.0. Hon hade sedan världsrekordet på 100m fritt i 15 år. 1960 försvarade hon sitt OS-guld i Rom. Hon blev 1962 första kvinna att simma under drömgränsen en minut och fick utmärkelsen världens bästa idrottare alla kategorier.

I mars 1964 körde hon på en stillastående lastbil. Hennes mor som satt i framsätet bredvid henne omkom. Själv skadade hon ryggkotorna och låg i gipsvaggia i 6 veckor men kom tillbaka och vann på nytt guld på 100 m fritt vid OS i Tokyo.

Efter loppet hamnade hon hos polisen sedan hon försökt ta en OS-flagga på kejsarens palats som souvenir. Hon fick sedan flaggan som gåva men Australiens simförbund avstängde henne på 10 år. Det fanns många skäl till den hårda avstängningen. Som dock upphävdes efter 4 år. Efter simkarriären har hon provat på olika sysselsättningar, hon har haft en bar i en Sydneyförort och provade även på politik och satt i delstatsparlamentet för New South Wales i fyra år.

Dhyan Chand Bais

Dhyan Chand Bais (1905-1979) är tidernas störste lirare i en av världens absolut äldsta idrotter, landhockey - olympisk gren sedan 1908. Sporten organiserades främst i England, men numera utövas den över hela världen.

Dhyan Chand var en stor idol i Indien som landhockeystjärna. I det brittiska Indien tog han hem tre OS-guld, 1928, 1932 och 1936. Kriget satte sedan stop för fler OS för Dhyan Chand men Indien vann därefter alla OS fram till 1960, då Pakistan segrade. Ingen har varit så målfarlig på en landhockeybana. Under en bejublad turné i Australien och Nya Zeeland gjorde han från sin centerposition 201 mål på 43 matcher. I OS-finalen 1936 gjorde han 6 mål när Indien krossade Tyskland med 8-1. I Los Angeles svarade han för 7 och hans bror Roop Singh Bais för 12 mål när USA slogs med 24-1.

Det var under koloniseringens dagar som sporten slog igenom i Indien. Landhockey är en mycket populär sport i Indien och utövas på två underlag, gräs och hard court. Laget hade vissa interna problem genom de olika religionerna.

1928 var det 3 muslimer med i guldlaget, Sayed Mohammed Yousuf, Shaukat Ali och Feroze Khan. 1932 i Los Angeles deltog bara 3 lag, USA, Japan och Indien. I det indiska laget deltog 3 muslimer Sayed Mohammed Jaffar, Lal Shah Bok-

hari och Masood Minhas. I Berlin 1936 deltog sju muslimer.

I Indien fanns på denna tid så många duktiga spelare att man kunnat ställa upp med 2-3 lag som var bättre än näst bästa lag i världen. En spelare flögs in till finalen mot Tyskland 1936, Ali Iqtidar Shah Dara. Han kom direkt till matchen och gjorde 2 mål i finalen som Indien vann med 8-1.

Fanny Blankers-Koen

Ingen kvinna har lyckats överträffa det som holländskan Fanny Blankers-Koen gjorde vid OS i London 1948. Hon vann 4 olympiska guld, varav 3 individuella på 100 m, 200 m och 80 m häck. Marion Jones skall år 2000 försöka överträffa Fanny vid OS i Sydney.

Fanny var överlägset bäst i världen under tio år men kriget kom emellan och hon kunde ställa upp i "enbart" 3 OS 1936, 1948 och 1952. 1948 var hon 30 år och 2-barnsmor. Det var ganska ovanligt att kvinnor fortsatte idrottandet efter barnafödande på den tiden.

Fanny hade kunna vinna fler OS-guld i London. Hon höll vid tiden för OS världsrekorden i längdhopp och höjdhopp. Men de olympiska reglerna tillät då bara en idrottsman att ställa upp i tre individuella grenar.

Hon var ett fenomen, som vi förmodligen aldrig mer får någon motsvarighet till. Hon var friidrottens första drottning. Hon slog världsrekord i sju olika grenar mellan 1938 och 1951. Totalt satte hon tjugo världsrekord.

Ferenc Puskas

Ferenc Puskas var främst den som låg bakom det ungerska undret i fotboll. Det resulterade i Olympiskt guld vid OS i Helsingfors 1952 och VM-silver. Han var även med i Real Madrid om att vinna Europacupen.

I sitt hemland spelade han för Honved och vann ligaguldet fem gånger. Han gjorde för Ungern 83 mål på 84 landskamper.

I Spanien vann han sex ligaguld för Real Madrid och representerade också det spanska landslaget. Han har även utsetts till alla tiders skyttekung men då finns inte alla Peles mål registrerade då den brasilianska ligan startade senare. Att vinna OS-guld var en stor dag i Puskas liv men den största dagen för honom var när det ungerska landslaget vann över England på Wembley den 23 november 1953. Det var första gången ett icke-brittiskt landslag besegrade engelsmännen på Wembley. Resultatet blev 6-3 till Ungern.

När de sovjetiska stridsvagnarna rullade in i Budapest befann sig Puskas i Wien och flyttade sedan till Spanien där han hade stora framgångar. Han har varit förbundskapten för det ungerska landslaget och tränare i Spanien, Kanada, USA, Grekland, Saudi-Arabien, Paraguay, Mexiko och Australien.

Ingemar Stenmark

Länge trodde man att det inte skulle gå att få fram en världsstjärna i alpin skidåkning i Sverige. Men så kom Ingemar Stenmark och öppnade dörren och han följdes av flera åkare som kunde konkurrera med de bästa från alpländerna.

Ingemars framfart hade inverkan på hela Sverige. När hans lopp visades i TV stannade hela Sverige upp.

17 december 1974 vann han som 18-åring sin första världscup.

Stenmark tog dubbla OS-guld i Lake Placid 1980 men främst kommer man ihåg honom för hans 86 världscupsegrar - 46 i storslalom och 40 i slalom. Många av dem vanns med stor marginal och allt gjordes för att ändra reglerna så att Ingemar inte skulle vinna den sammanlagda världscupen överlägset.

Ingemar försökte men lyckades aldrig i störtlopp. Därför betraktas han kanske inte som den störste genom tiderna. Men i slalomdisciplinerna var han med sin teknik den största under 15 år och banade väg för nästa generation svenska åkare. Numera bor Ingemar i Monaco och arbetar som produktutvecklare för olika skidfabriker. Men han kommer då och då till Sverige. Han har köpt ett gods i Västergötland.

Janet Evans

Den lilla amerikanskan Janet Evans har skrivit in sig i simhistorien som en av de allra största genom tiderna. Hennes världsrekord på 400m fritt, 800m fritt och 1.500m fritt lång bana, satta 1988 och 1989, står sig än och ingen tycks var i närheten av dem. Janet's simning var ingen skönhetsupplevelse men den var effektiv och enegräsnål.

Hon slog världsrekorden på 400m fritt, 800m fritt och 1.500m fritt lång bana redan som 16-åring 1987. 1988 tog hon 3 guld vid OS i Seoul, 400m fritt, 800m fritt och 400m medley. Redan som 10-åring simmade hon 200m fritt på 2.18.

I Barcelona 1992 tog hon ytterligare 1 OS-guld på 800m fritt, sedan lade hon av.

Hon gjorde come back inför Atlanta 1996 och fick stor uppmärksamhet men ingen medalj. I stället kommer vi i håg henne som tjejen som intervjuades i TV när OS-bomben smäll.

OS-plats i skytte

Sverige hade framgångar vid sportskytte -EM i somras. Monika Rundqvist tog en plats vid OS i Sydney genom sin femte plats individuellt.

OS-Invigningarna

Den olympiska historien är full av kuriosa när det gäller spelens invigningar. Mycket kufiskt har hänt utanför programmet. Missöden, bråk, inblandning av ovidkommande individer, politiska demonstrationer m m.

Invigning efter ett visst schema har vuxit fram genom åren. 1896 förekom ingen defilerung av trupperna men det var kungen av Grekland som förklarade OS för öppnat. Spe-len 1900 och 1904 kretsade kring världsutställningar och var finansierade av dessa.

I Athen 1906 kan man tala om en riktig invigning med nationernas inmarsch. Ett verkligt skådespel med många av Europas kungahus representerade på hedersläktaren. Den stora svenska truppen med sina många gymnaster tillhörde de mest populära av alla under defilerungen.

Invigningen av OS i Stockholm blev ett vackert och väl-regisserat skådespel, som dock stördes av några politiska utspel. IOK hade beslutat, efter krav från Ryssland, att Finland inte fick gå under egen fana utan efter den ryska truppen med egen namnskylt.

Men den stora populära finska truppen löste detta genom att göra på stället marsch i portalen vid Sofiavägen och på det sättet ta ut avståndet till ryssarna. När så finnarna marscherade in började musikkåren spela Björneborgarnas marsch och den finska truppen fick stående ovationer.

Invigningen av det som retroaktivt blev de första vinter-spelen 1924 i Chamonix blev ett mäktigt skådespel. Endast normmännen var enhetligt och snyggt klädda. Svenska-arna såg ut som om de stod i en systemkö. Bara Gillis Grafström var elegant klädd. Han var också den ende svensk som tog guld i Chamonix.

I Amsterdam 1928 hände en del oförutsett. Den franska truppen uteblev, därför att en fransk ledare som dagen före invigningen trotsade förbudet att beträda löparbanan tillde-lades en smocka av en vaktmästare. Själva inmarschen stals av danskarna. De kom i olika kostymer, en del med väskor och smörebröd i händerna, andra med fruar och fästmör under armen. Det blev räfst och rättarting vid hemkomsten och efter detta uppträdde danskarna alltid prydligt med sina röda kavajer och vita byxor.

Vinterspelen i Lake Placid 1932 blev en uppvisning från amerikanernas sida a la Hollywood.

Invigningen 1936 i Garmisch genomfördes i rykande snö-storm och Hitler höll på att begravas i snön. Hitler ville hålla tal men fick han inte enligt IOK:s statuter. Ordföranden i organisationskommittén, Karl Ritter van Halt, tillika IOK-ledamot, fick meddela honom detta. Ingen nazi-propaganda

och SA-männen på läktaren förbjöds att bära uniform.

Till sommarspelen i Berlin fördes facklan med den Olym-piska elden för första gången i stafett från Altis i Olympia.

Spelen i S:t Moritz 1948 var de första efter kriget och inne-höll några tokigheter. USA hade skickat två ishockeylag - ett från AAU under Avery Brundage och ett från det ame-rikanska ishockeyförbundet, AHA. Brundage ville inte att det senare skulle ställa upp. Lösningen blev att AAU-laget deltog i inmarschen medan AHA-laget deltog utom tävlan i OS. Det medförde att när USA tågade in överöstes truppen av snöbollar och skällsord av AHA-spelarna på läkta-ren. Invigningen brydde man sig inte så mycket om. Upp-märksamheten tilldrog sig en full korggubben med låda på magen som steg upp på estraden. Publiken tittade också på ett stort antal filmstjärnor som fanns på invigningen och en ensam skotte i kilt med en lång kniv nedstucken i strumpan.

Vid vinter-OS i Oslo 1952 glömde Prinzessan Ragnhild, som skulle inviga spelen, att förklara dessa för öppnade.

I Helsingfors uppträdde en fredsängel, en tysk studentska som ville framföra sitt fredsbudskap. Men hon kom inte längre än till "Kära vänner" innan arrangörerna slog av hög-talarsystemet.

Vid OS i Cortina snubblade skridskoåkaren Caroli på en radiosladd och föll och tappade facklan.

I Squaw Valley var invigningen regisserad av Walt Disney. Malören var att vicepresident Nixon i rådande snöstorm inte kunde landa med sin helikopter.

Sedan har invigningarna varit så perfekt regisserade att inget anmärkningsvärt har hänt. I Montreal stod ett 10-tal flagg-stänger tomma genom Afrika-bojkotten. Vid invigningen i Innsbruck 1964 höll publiken på att trampa ner varandra och hälften kunde inte höra något av vad som hände. Panik-scener utspelades och flera fick föras till sjukhus.

Världsrekordslakt

Vid Stilla Havs-mästerskapen i simning 1999 i Sydneys OS-bassäng blev det rena världsrekordslakt. Bl a slog amerikanen Lenny Krayzelburg rekord på 50, 100 och 200m rygg. Sydafrikas Penny Heyns slog rekord på 200m bröst. Totalt noterades ett 15-tal nya världsrekord. Simmar-kung blev tonåringen Ian Thorpe, Australien. Han är 196 cm lång och har mycket stora fötter. Han slog 4 världsre-kord.

Ny medlem

Roland björk, Bondegatan 13, 543 30 Tibro

Kvinnorna bäst

Det ser ut som om det skall bli kvinnorna som räddar den svenska idrottsäran. I OS i Nagano tog damerna två tredjedelar av medaljerna. Under 90-talet har ofta kvinnorna svarat för de bästa svenska insatserna internationellt. I OS i Atlanta var det Ludmila Engquist som var den stora och i utförsåkningen har flickorna svarat för de bästa insatserna. Magdalena Forsberg och Anna Lindberg har ökat intresset för udda idrottsgrenar som skidskytte och simhopp.

Olympisk Support är den instans som skall bättra på Sveriges chanser till medaljer för landslag och individuella idrottsmän.

För att få stöd krävs att man året innan gjort resultat motsvarande medaljnivå i VM eller OS.

Bland de som nu får stöd är många damer som t ex, Ludmila Engquist, Magdalena Forsberg, Kajsa Bergqvist, Anna Lindberg, Pernilla Wiberg, Ylva Nowén liksom landslagen i curling, handboll och fotboll.

Det är enbart resultaten man går efter och just nu är det lika många kvinnor som killar i toppgruppen.

Carl Erik Eriksson i sex OS

Den svensk som deltagit i flest OS är bobåkaren och SOF-medlemmen Carl Erik Eriksson som deltagit i sex OS (1964-1984).

På andra plats kommer skidåkaren Torgny Mogren som deltagit i fem OS (1984-1998) och skrinnares Örjan Sandler (1964-1980).

I fyra OS har följande idrottsmän deltagit: skidskytten Leif Andersson (1984-1994), skidskytten Mikael Löfgren (1988-1998), konståkaren Gillis Grafström (1920-1932), hockeyspelaren Sven Tumba (1952-1964), hockeyspelaren Bert Ola Nordlander (1960-1972), rodelkåkaren Mikael Holm (1988-1998), alpine åkaren Johan Wallner (1984-1994), skidåkaren Barbro Martinsson (1956-1968), skidåkaren Jan Ottosson (1984-1994), skidåkaren Thomas Wassberg (1976-1984) och skridskoåkaren Tomas Gustafson (1980-1992).

I tre OS har 46 olympier deltagit och av dessa är 14 damer. I två OS har 180 olympier deltagit och av dessa är 18 damer. I ett OS har 464 olympier deltagit och av dessa är 95 damer.

Om man sedan tittar på de olika sporterna så fördelar sig deltagarna enligt följande:

Ishockey: 236 (20 damer), Skidor (längd, backe, komb)

173 (38), Skridskor 69 (10), Alpint 57 (22), Bob 39, Skidskytte 42 (10), Konståkning 21 (12), Rodel 20 (5), Freestyle 16 (6), Curling 10 (5) och Short track 1.

Hall of Fame

Eric Lemming, Ingemar Johansson och Sigfrid J Edström är några av de mest berömda idrottsmän och ledare som valts in i Hall of Fame på Idrottsmuseet i Göteborg. Sammanlagt invaldes 22 idrottsmän och 13 ledare vid installationen den 8 augusti.

Historiens största OS

Vid OS i Sydney kommer massor av rekord att slås. Redan klart är att antalet discipliner blir det största som förekommit vid ett OS (300). OS i Sydney blir det största olympiska spelet någonsin.

Kanotsport i Västervik

Sommaren 1923 bildades Westerviks Kanotklubb. Sedan har man haft många kanotister i svenska eliten.

Den förste stjärnan var Nils Wallin som höll på t o m 1936 och hade sju SM, fyra andra placeringar vid EM samt deltagande i OS 1936. Där kom han nia i K-1 10 000 meter. Kanotsporten debuterade på OS-programmet 1936. Förutom Wallin var även västervikskanotisterna Sven Johansson och Erik Bladström med. De gjorde sensation genom att vinna guld i F-2, 10 000 meter och där F står för flatbåt. En hopfällbar kanot. Klassen förekom på OS-programmet endast vid OS 1936.

30 000 personer trängdes på läktarna vid Grånaus kanal-liknade bana för att följa de egna tyska favoriterna. Tyskarna tog också ledningen till en början före Holland och Sverige. Vid 5 à 6 kilometer gick svenskarna ifrån holländarna och kom såsmåningom ikapp Tyskland. I slutet av loppet gjorde svenskarna ett tryck och vann.

När OS-hjältarna kom hem hade de som de andra vinnarna med sig en segerek, som första placerades i växthus. När föreningens klubbhus blev klart 1939 placerades eken där och där finns den ännu för beskådande.

Föreningen har förutom detta OS-guld också världsmästare i sina led. En av de stora var Stig Andersson med framgångar i VM och NM. Han var reserv vid OS 1952, 1956 och 1960.

Tuffaste tjejen

Hon tränar mer än alla herrar i världscupen. Några av de träningspass vi kört tillsammans har varit de tuffaste jag någonsin varit med om.
(Kjell André Aamodt om Pernilla Wiberg)

Mesta OS-kvinnorna

Marbro Martinsson är Sveriges mesta OS-kvinna på damsidan i vinter-OS. Hon gjorde sin debut 1956 och kom på 14e plats på 10 km. 1960 gick det bättre, en sjunde plats och ytterligare fyra år senare var hon med i det svenska silverlaget i stafett. Individuellt blev det en sjunde plats på 5 km och en 11e plats på dubbla distansen. 1968 i Grenoble blev hennes bästa OS med ett nytt silver i stafett och två fjärdeplatser individuellt.

På sommarsidan är flotettfäkterskan Kerstin Palm den som deltagit i de flesta spelen, sju st. Det första var i Tokyo 1964 och det sista i Söul 1988. En femte plats vid OS i Moexico är hennes bästa placering.

OS-byn flyttas inte

Jordbävningen i Aten hade sitt epicentrum inte långt från den Olympiska Byn. Jordbävningen tog 74 liv men man kommer inte att flytta OS-Byn. Man har lovat att OS-byn skall byggas i sådan kvalitet att det inte skall bli några problem. Men det är nog bäst att hoppas på att det inte blir någon jordbävning under OS.

OS-samling

Sommar-OS i Sydney invigs den 15 september 2000. Första helgen i oktober samlades stora delar av den tilltänkta OS-truppen på ett Olympic Camp i Örebro. Avsikten var att ge deltagarna information om OS i Sydney och medicinsk support. De aktiva kommer också att genomgå en hälsotest och mått för OS-kläder har tagits. Förbundskaptenerna fanns också på plats och redogjorde för sina förberedelser.

Stadium-kläder till OS-truppen

Den 15 september 2000 invigs sommar OS i Sydney. Då får vi på TV se den svenska truppen marschera in på stadion. De kläder de aktiva då bär kommer från Stadium. Det är andra gånger Stadium får det ansvaret.

Ny karriär

Förre olympiske mästaren i störtlopp, österrikaren Patrick Ortlieb, har blivit politiker liksom många finska idrottsmän tidigare blivit. Han tillhör Frihetspartiet i Österrike. Han är 32 år och slutade med den alpina sporten efter att ha kraschat våldsamt i Kitzbühel.

Troféer och vandringspris

I seklets början var ett 20-tal kungliga vandringspriser aktuella vid spelen. Sista gången de utdelades var vid spelen i Stockholm 1912. Egentligen delades de inte ut, utan vinnaren fick ta i priset och fotograferas tillsammans med det. Sedan har de för alltid funnits i IOKs förvar och utgör den kanske mest intressanta delen av det olympiska museet och de är värda miljoner kronor.

Från början var det tänkt att segraren skulle belönas med medalj och lagerkrans. Det kunde man bara hålla fast vid till 1904 i St Louis. 1908 hade kungar, regeringar m fl satt upp vandringspriser till segrarna - samtliga mycket ståtliga.

Vid London-OS 1908 utdelades följande vandringspriser:

Kungens av Greklands pris i maratonlöpning

M:me G de Montgomerys pris i diskuskastning, bästa hand

The Gold & Silversmiths pris i brottning, tungvikt

HKH Prinsens av Wales pris i cykling på bana 100 km

British Football Ass pris i fotboll

Engelska fäktarnas pris i fäktning, lag värja

Staden Prags pris i gymnastik, individuellt

Hurlingham Clubs pris i polo till häst

Greve Brunetta d'Usseaux' pris i rodd för åttor

Greve Brunetta d'Usseaux' pris i simning 1500 meter fritt

Lord Westburys pris i segling 6-metersklassen

Inför Stockholmsspelen hade vandringsprisens antal stigit till 22 varav två dock inte delades ut, nämligen Prinsens av Wales i cykel och Hurlingham Clubs i hästpolo, då dessa grenar inte fanns med på programmet i Stockholm. De ny-tillkomna priserna hade alla med undantag av tre donerats av kungligheter. De nyttillkomna var:

Konung Gustaf Vs pris i modern femkamp

Baron P de Coubertins pris i modern femkamp

Kejsaren av Rysslands pris i tiokamp

Kejsaren av Tysklands pris i military

Kejsaren av Österrikes pris i prisridning

Konungens av Ungern pris i prishoppning för lag

Staden Budapests pris i fäktning sabel för lag

Greve Geza Andrassys pris i prishoppning individuellt

Svenska kavalleriets pris till bästa nation i spelens ryttartävlingar

Grevinnan Casa de Mirandas pris i raka trampolin hopp damer

Det var alltså en mycket förmälig samling vandringspriser man kämpade om 1912. Sju av dessa gick till Sverige, två till vardera Finland och Frankrike och ett till Storbritannien, Belgien, Kanada, USA, Italien, Norge, Sydafrika och Ungern.

Därmed var det slut med vandringsprisutdelningen. Inför det OS som inte blev av 1916 beslutade IOK att segren endast skulle få medalj, lagerkrans och diplom. Många ville att vandringspriset också skulle utdelas men IOK höll fast vid sitt beslut. Alla dyrgriparna hamnade i stället i museet.

Sex hederspriser

Numera delar man ut olika hederspriser. Mottagarna framröstas av IOK. De delas ut till personer som gjort värdefulla insatser för IOK. Det är alltså inte för prestationer på tävlingsarenan.

The Olympic Cup instiftades 1906 av Coubertin och den utdelas årligen till förbund eller institutioner som gjort värdefulla insatser för att främja den olympiska rörelsen. Centralförbundet för Idrottens Främjande fick cupen i samband med spelen 1908. 1940 tilldelades den Riksidrottsförbundet och 1947 fick Sigfrid Edström cupen.

Förtjänstdiplomet är en annan IOK-utmärkelse som delas ut för första gången 1905 till president Theodor Roosevelt och Fritiof Nansen. Några år senare fick Viktor Balck diplom.

The Fearnley Cup skänktes 1950 till IOK av norske IOK-medlemmen Thomas Fearnley och tilldelas en person eller organisation som nedlagt ett värdefullt arbete för den olympiska tanken. Den som tilldelas denna Cup får åka till Lausanne och titta på den. Bl a har Skidfrämjandet i Sverige fått cupen.

The Mohammed Taber Trophy donerades till IOK 1950 av Mr Taber, IOK-medlem från Egypten. Trophén utdelas årligen till en aktiv idrottsman som uppnått goda resultat på tävlingsarenan. Gert Fredrikson och Sixten Jernberg har fått trofén.

The Count Bonnacossa Trophy är skänkt av Italiens olympiska kommitté. Priset går till en nationell Olympisk kommitté.

The Tokyo Trophy

The Tokyo Trophy är en ur svensk synpunkt mycket intressant trofé. Den instiftades till minne av två svenska seglars sportsmanship under spelen i Tokyo 1964. Den skall tilldelas en idrottsman eller ett lag som visat utomordentligt sportsmannaship i ett utsatt läge.

De två svenska Yachtmännen Lars Gunnar Käll och Stig Lennart Käll låg bra till för en fin placering i sin klass vid

OS 1964 då de upptäckte en konkurrent i sjönöd och utan tanke på egna placeringar i tävlingen avbröt de densamma för att rädda sina konkurrenter. Denna episod blev uppmärksammas i många tidningar över hela världen, IOK hedrade svenskarna genom att ge dem Tokyo Trophy 1967. Det var första gången den utdelades och därefter har den inte delats ut. I idrottskretsar anses den vara den mest värdefulla av IOKs alla hedersbetygelser.

Ny bok av Vidar Martinell

SOF-sekreteraren Vidar Martinell med bl a 36 vasa-lopp och tre skidböcker på sin meritlista har i höst utkommit med ytterligare en volym. Han kallar den "Skidsportens historia - längd 1800-1949" och antyder därmed att han så småningom kommer med mera.

Den här boken har en kärna som omfattar de gamla skidlöparnarna i Sverige, Finland och Norge från 1800-talet och framåt. Det är en fint framforskad katalog som säkert får många skidvänner att le igenkännande. Författaren har t o m botaniserat så långt bakåt i tiden som till 1000-talet. Då har han funnit att dåtida norska kungar hade ett särskilt intresse för skidåkning, vilket faktiskt inte känns som någon överraskning!

Annars är innehållet presenterat på ett lättbegripligt sätt som är författarens signum och kan livligen rekommenderas till alla vänner av idrottshistoria och skidsport.

SVEN PLEX PETERSSSON

Boken kan beställas direkt från författaren, tel 08 - 551 713 84 vidar.martinell@snabel-a.swipnet.se

Mats Carlgren död

Förre IOK-ledamoten Mats Carlgren har avlidit i en ålder av 81 år. Han tillhörde den kända industrifamiljen Kempe och hans morbror, Carl Kempe, var silvermedaljör i herrdubbel i tennis vid OS i Stockholm 1912. Mats Carlgren var mannen bakom Modo och dess vd 1971-1981. Carlgrens gärning i Modo var lång och händelserik. Efter börsnedgången 1991 lämnade han företaget och sålde sitt betydande aktieinnehav i Modo. 1965-1973 var han ordförande i Svenska Friidrottsförbundet. 1976-1992 var han ledamot i Internationella Olympiska Kommittén. Han satt även i Sveriges Olympiska Kommitté.

"These books provide numerous interesting facts about the poorly documented early years of Olympic history"—*Booklist/RBB*; "adds significantly to the corpus of known facts about initial Olympic Games...impressive...superior to all those yet produced"—*Olympika*.

RESULTS OF THE EARLY MODERN OLYMPICS

Edited by Bill Mallon

Previous documentation of the early Olympics has been sketchy and error-prone. This series addresses the need for comprehensive and accurate information. Most of the data are derived from sources contemporary to the events and much information published elsewhere is herein corrected. Each book in the series is subtitled *Results for All Competitors in All Events, with Commentary*.

The 1906 Olympic Games

Bill Mallon. 250pp., 1999, \$39.50 library binding (7 × 10), tables, appendices, notes, index. "If Mallon has missed anything about the 1906 Olympiad...you would be hard pressed to name it. Public librarians will be particularly pleased with the exhaustive coverage offered here"—*Against the Grain*. Complete description of the unusual off-cycle competition. 0-7864-0551-1. 98-46197.

The 1904 Olympic Games

Bill Mallon. 287pp., 1999, \$39.50 library binding (7 × 10), tables, appendices, notes, index. Addresses an oft-debated question to conclude that 16 of the 21 1904 games sports were of Olympic caliber. 0-7864-0550-3. 98-30989.

The 1900 Olympic Games

Bill Mallon. 351pp., 1997, \$39.50 library binding (7 × 10), photos, appendices, notes, index. "Even more impressive than the volume on the 1896 games...a Herculean task...a must-have"—*Journal of Olympic History*. 0-7864-0378-0. 97-36094.

The 1896 Olympic Games

Bill Mallon and Ture Widlund. 168pp., 1997, \$32.50 library binding (7 × 10), photos, notes, index. "Impressive...superior to all those yet produced"—*Olympika*. 0-7864-0379-9. 97-26356.

Bill Mallon is a co-founder and vice-president of the International Society of Olympic Historians (ISOH) and the original editor of *Journal of Olympic History*. He is an orthopaedic surgeon in Durham, North Carolina.

Ship to: _____
(please print)
 _____
 _____
 _____

1908 Olympic Games \$49.50 _____
 1906 Olympic Games \$39.50 _____
 1904 Olympic Games \$39.50 _____
 1900 Olympic Games \$39.50 _____
 1896 Olympic Games \$32.50 _____
 N.C. residents add 6% Sales Tax _____
 Shipping/handling _____
(see below)
 TOTAL \$ _____

Credit card orders: VISA MasterCard
 AMEX Discover

Account # _____

Exp. date _____ Telephone ( ) _____

Shipping/handling: \$4 first book, \$7.75 each additional. International/Canadian orders (surface): \$6 first book, \$1.50 each additional. Canadian and international orders please pay in U.S. funds.

McFarland & Company, Inc., Publishers • Box 611, Jefferson, North Carolina 28640
 336-246-4460 • FAX 336-246-5018 • Orders only 1-800-253-2187 • <http://www.mcfarlandpub.com>

Sveriges första
och enda
ANTIKVARIAT
med special-
inriktning på
IDROTT

SÄLJER och KÖPER

allt antikvariskt material
med idrottsanknytning:

böcker, tidskrifter, tidningar,
vykort, samlarbilder, program,
klubb nålar, autografer etc.

Svenskt och utländskt.

Besöksadress: Grimstagatan 170, Vällingby.

Öppet måndag-fredag 09.00-17.00.

Lördagar 10-14 (ej juni, juli).

Tel. 08/739 09 71. Fax. 08/739 14 73.

Postadress: Box 181, 162 11 Vällingby.

MEDLEMSNÅL

**ÅRSMÖTET 1998 BESLUTADE ATT TA FRAM EN
MEDLEMSNÅL. DET BLEV EN MYCKET VARCKER NÅL
SOM ALLA SOF-MEDLEMMAR BÖR BÄRA.**

**DEN KAN DU KÖPA TILL SJÄLVKOSTNADSPRIS, 20,-
(+ EVENTUELLA KOSTNADER)**

**NÅLEN BESTÄLLES ENKLAST GENOM ATT SÄTTA IN
BELOPPET PÅ SOFs POSTGIRO 5414 10 - 7**

**20:- FÖR LEVERANS MED ORDINARIE UTSKICK
25:- FÖR OMGÅEENDE I SEPARAT UTSKICK**

VISA ATT DU ÄR SOF-ARE - BÄR SOF-NÅLEN